ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πρώτο πενταμελές τμήμα) της 28ης Ιανουαρίου 1999 *

Στην υπόθεση Τ-230/95,

Bretagne Angleterre Irlande (BAI), εταιρία γαλλικού δικαίου εδρεύουσα στο Roscoff (Γαλλία), εκπροσωπούμενη από τον Jean-Michel Payre, δικηγόρο Παρισιού, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Aloyse May, 31, Grand-rue,

ενάγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους Gérard Rozet, νομικό σύμβουλο, και Anders Christian Jessen, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

εναγομένη,

που έχει ως αντικείμενο αγωγή με τη οποία ζητείται η αποκατάσταση της ζημίας που υποστηρίζει ότι υπέστη η ενάγουσα λόγω του ότι η Επιτροπή καθυστέρηση να της κοινοποιήσει το κείμενο της από 7 Ιουνίου 1995 αποφάσεώς της με την οποία τερματίστηκε η διαδικασία που είχε κινηθεί βάσει του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚ σχετικά με τη χορήγηση ενισχύσεων στην εταιρία Ferries Golfo de Vizcaya, SA,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(πρώτο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από τους B. Vesterdorf, Πρόεδρο, C. W. Bellamy, R. M. Moura Ramos, J. Pirrung και P. Mengozzi, δικαστές,

γραμματέας: B. Pastor, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 16ης Ιουνίου 1998,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

1 Η ενάγουσα εκμεταλλεύεται από αρκετά χρόνια υπό την εμπορική ονομασία «Brittany Ferries» μια θαλάσσια γραμμή μεταξύ των λιμένων Plymouth στο Ηνωμένο Βασίλειο και Santander στην Ισπανία. Με επιστολή της 21ης Σεπτεμβρίου 1992 κατήγγειλε στην Επιτροπή τις σημαντικές επιδοτήσεις που επρόκειτο να χορηγήσει το περιφερειακό συμβούλιο της Vizcaya και η Βασκική Κυβέρνηση στην εταιρία Ferries Golfo de Vizcaya, SA, εταιρία ισπανικού δικαίου, την οποία συνέστησαν η εταιρία ισπανικού δικαίου Vapores Surdíaz Bilbao, SA, και η βρετανική εταιρία P & O European Ferries (Portsmouth) Ltd, με σκοπό την εκμετάλλευση, από τον Μάρτιο του 1993, ενός τακτικού θαλασσίου δρομολογίου μεταξύ των λιμένων Portsmouth και Bilbao.

2 Ειδικότερα, η καταγγέλλουσα παρέσχε στην Επιτροπή διάφορες πληροφορίες τις οποίες διέθετε σχετικά με τη συμφωνία που επρόκειτο να υπογραφεί μεταξύ Ferries Golfo de Vizcaya και των βασκικών περιφερειακών αρχών με αντικείμενο την επιδότηση, κατά τα τρία πρώτα έτη εκμεταλλεύσεως, της λειτουργίας της γραμμής Bilbao-Portsmouth. Επιπλέον, ζήτησε ρητά από την Επιτροπή να κινήσει τη διαδικασία εφαρμογής των άρθρων 92 και 93 της Συνθήκης ΕΚ.

3 Στις 11 Φεβρουαρίου 1993 η ενάγουσα απηύθυνε στην Επιτροπή συμπληρωματικές παρατηρήσεις σχετικά με τις χορηγούμενες στην εταιρία Ferries Golfo de Vizcaya ενισχύσεις, όπου τόνισε την επείγουσα ανάγκη κινήσεως της διαδικασίας ελέγχου που είχε ζητήσει με την καταγγελία της, δεδομένου ότι επρόκειτο να αρχίσει σύντομα να λειτουργεί η γραμμή Bilbao-Portsmouth. Η ενάγουσα παρατήρησε σχετικά ότι, δεδομένου ότι η γραμμή αυτή είναι αμέσως ανταγωνιστική με εκείνη που εκμεταλλεύεται η ίδια, η έναρξη λειτουργίας της υπό τις συμφωνηθείσες με τις ισπανικές αρχές συνθήκες ήταν ικανή να βλάψει σοβαρά τα οικονομικά συμφέροντά της.

4 Στις 29 Σεπτεμβρίου 1993 η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης. Βάσει των πληροφοριών που της κοινοποιήθηκαν, η Επιτροπή έκρινε ότι η χορηγούμενη στην εταιρία Ferries Golfo de Vizcaya οικονομική ενίσχυση συνιστούσε κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92 της Συνθήκης και δεν πληρούσε τους όρους για να θεωρηθεί ότι συμβιβάζεται με την κοινή αγορά. Με έγγραφο της 13ης Οκτωβρίου 1993, η απόφαση αυτή κοινοποιήθηκε στην Ισπανική Κυβέρνηση, η οποία κλήθηκε να επιβεβαιώσει ότι θα αναστείλει όλες τις πληρωμές της εν λόγω ενίσχυσης μέχρις ότου η Επιτροπή λάβει τελική απόφαση καθώς επίσης και να υποβάλει τις παρατηρήσεις της και να παράσχει όλα τα αναγκαία στοιχεία για την εκτίμηση αυτού του συστήματος ενισχύσεων.

5 Η απόφαση περί κινήσεως διαδικασίας σχετικής με τις χορηγούμενες από την Ισπανία στην εταιρία Ferries Golfo de Vizcaya ενισχύσεις γνωστοποιήθηκε με ανακοίνωση της Επιτροπής προς τα λοιπά κράτη μέλη και τους λοιπούς ενδιαφερομένους που δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* (ΕΕ 1994, C 70, σ. 5), προκειμένου να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους.

6 Δεδομένου ότι η ενάγουσα δεν έλαβε καμιά συγκεκριμένη πληροφορία ως προς την εξέλιξη της διαδικασίας, ζήτησε ρητά στις 28 Φεβρουαρίου 1995 από την Επιτροπή, βάσει του άρθρου 175, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης, να λάβει τελική απόφαση.

7 Με επιστολές της 12ης και της 16ης Ιουνίου 1995, η ενάγουσα ζήτησε από την Επιτροπή να της διαβιβάσει το κείμενο της αποφάσεως που εξέδωσε στο πλαίσιο της διαδικασίας για την οποία δεν είχε ακόμα ενημερωθεί επισήμως. Ανησυχούσε για το γεγονός ότι ο ισπανικός Τύπος έκανε λόγο για έκδοση τελικής απόφασης της Επιτροπής στην υπόθεση αυτή, κατόπιν της συνάψεως νέας συμφωνίας μεταξύ της Ferries Golfo de Vizcaya και των περιφερειακών αρχών. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που δημοσιεύθηκαν στον Τύπο, η συμφωνία αυτή ήταν παρόμοια με τη συμφωνία του 1992. Οι ισπανικές αρχές δεσμεύθηκαν να αγοράσουν από την ανταγωνιστική της ενάγουσας εταιρία σημαντικό αριθμό ταξιδιωτικών δελτίων για διάστημα τριών ετών, πράγμα που θα έδινε τη δυνατότητα στην εταιρία να συμψηφίσει τις ζημίες που θα υφίστατο κατά τις περιόδους χαμηλής κίνησης. Κατόπιν αυτού η ενάγουσα ζήτησε να γνωρίσει τα μέτρα που μελετούσε να λάβει η Επιτροπή σχετικά με τη νέα συμφωνία.

8 Με τηλεαντίγραφο της 19ης Ιουνίου 1995, οι υπηρεσίες της Επιτροπής διαβίβασαν στην ενάγουσα την ανακοίνωση Τύπου IP/95/579, της 7ης Ιουνίου 1995, και υποσχέθηκαν να της διαβιβάσουν το κείμενο της αποφάσεως μόλις καταστεί δυνατό. Στην ανακοίνωση Τύπου αναφερόταν ότι η Επιτροπή αποφάσισε αυθημερόν να τερματίσει τη διαδικασία σχετικά με τις ενισχύσεις υπέρ της εταιρίας Ferries Golfo de Vizcaya. Περιείχε συνοπτική έκθεση της αιτιολογίας της αποφάσεως από την οποία προέκυπτε μεταξύ άλλων ότι η συμφωνία μεταξύ των αρχών και του ισπανικού μεταφορέα τροποποιήθηκε ώστε να λάβει υπόψη τις ανησυχίες της Επιτροπής. Κατόπιν αυτού, η Επιτροπή πείστηκε ότι η εταιρία Ferries Golfo de Vizcaya δεν ελάμβανε κρατική ενίσχυση. Η απόφαση που παρέθετε η εν λόγω ανακοίνωση Τύπου κοινοποιήθηκε στην Ισπανική Κυβέρνηση με έγγραφο της 11ης Ιουλίου 1995.

9 Στις 21 Ιουνίου 1995, η ενάγουσα γνωστοποίησε την παραλαβή της ανακοινώσεως Τύπου και επισήμανε ότι αναμένει το κείμενο της αποφάσεως της Επιτροπής στην οποία αναφερόταν η ανακοίνωση. Οι υπηρεσίες της Επιτροπής απάντησαν ότι η απόφαση θα δημοσιευόταν στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* μέσα στις επόμενες εβδομάδες και επιβεβαίωσαν ότι θα της διαβιβάσουν αντίγραφο μόλις καταστεί δυνατό.

10 Υπό τις συνθήκες αυτές, στις 28 Νοεμβρίου 1995, σε ημερομηνία δηλαδή κατά την οποία το κείμενο της αποφάσεως δεν της είχε ακόμα διαβιβασθεί ούτε είχε δημοσιευθεί, η ενάγουσα απέστειλε ταχυδρομικώς το δικόγραφο της αγωγής στην υπό κρίση υπόθεση. Ωστόσο λόγω των απεργιών που επηρέασαν τότε τη διεκπεραίωση της αλληλογραφίας στη Γαλλία, το εν λόγω δικόγραφο πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 18 Δεκεμβρίου 1995.

11 Εν τω μεταξύ, η απόφαση της Επιτροπής της 7ης Ιουνίου 1995 δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* της 1ης Δεκεμβρίου 1995 (ΕΕ C 321, σ. 4). Στις 8 Δεκεμβρίου 1995, οι υπηρεσίες της Επιτροπής απέστειλαν με τηλεαντίγραφο στην ενάγουσα το κείμενο της αποφάσεως όπως δημοσιεύθηκε.

12 Με δικόγραφο που περιήλθε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου την 1η Φεβρουαρίου 1996, η ενάγουσα άσκησε τότε και άλλη προσφυγή που πρωτοκολλήθηκε με τον αριθμό Τ-14/96, με την οποία ζητεί την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής περί τερματισμού της διαδικασίας σχετικά με τις ενισχύσεις υπέρ της εταιρίας Ferries Golfo de Vizcaya.

13 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (πρώτο πενταμελές τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία. Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν σε ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά τη συνεδρίαση της 16ης Ιουνίου 1998.

Αιτήματα των διαδίκων

14 Η ενάγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να υποχρεώσει την Επιτροπή να της καταβάλει αποζημίωση για τη ζημία που υπέστη λόγω του ότι η απόφαση της 7ης Ιουνίου 1995 της κοινοποιήθηκε με καθυστέρηση,

— να τάξει προθεσμία εντός της οποίας οι διάδικοι θα πρέπει να γνωστοποιήσουν στο Πρωτοδικείο το ποσό αποζημιώσεως που θα συμφωνήσουν ή, αν δεν καταλήξουν σε συμφωνία, την προθεσμία εντός της οποίας οι διάδικοι οφείλουν να προβάλουν τα αιτήματά τους σχετικά με το ποσό,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

15 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει ως αβάσιμη της αγωγή αποζημιώσεως της ενάγουσας,

— να καταδικάσει την ενάγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

Επιχειρήματα των διαδίκων

16 Η ενάγουσα υποστηρίζει, κατά τα ουσιώδη, ότι η Επιτροπή, παραλείποντας να της διαβιβάσει την απόφαση που εξέδωσε κατόπιν της καταγγελίας της ενάγουσας, καίτοι η τελευταία της το ζήτησε επανειλημμένα και παρά την όχληση που της απηύθυνε, διέπραξε πταίσμα που επισύρει την εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας κατά την έννοια του άρθρο 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης.

17 Η ενάγουσα φρονεί ότι είναι ασυνήθιστη η καθυστέρηση με την οποία η Επιτροπή της κοινοποίησε την απόφασή της, την οποία έλαβε στις 7 Ιουνίου 1995 και κοινοποίησε στην Ισπανική Κυβέρνηση στις 11 Ιουλίου 1995. Το γεγονός ότι

το κείμενο της αποφάσεως δεν ήταν διαθέσιμο σε όλες τις γλώσσες της Κοινότητας δεν μπορεί να δικαιολογήσει βασίμως την καθυστέρηση αυτή. Η ενάγουσα παρατηρεί, αφενός, ότι τα επιχειρήματα περί προφανούς αδράνειας στη λειτουργία των εσωτερικών υπηρεσιών ενός οργάνου δεν γίνονται δεκτά από τη νομολογία (απόφαση του Δικαστηρίου της 22ας Μαΐου 1985, 13/83, Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1985, σ. 1513) και, αφετέρου, ότι το κείμενο της αποφάσεως ήταν οπωσδήποτε διαθέσιμο στην ισπανική γλώσσα, δεδομένου ότι είχε κοινοποιηθεί στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος. Η ενάγουσα φρονεί εξάλλου ότι έπρεπε να είναι διαθέσιμο στη γαλλική γλώσσα, δηλαδή στη γλώσσα διαδικασίας την κίνηση της οποίας προκάλεσε. Κατά την άποψή της, η έλλειψη βάσιμης δικαιολογίας αποδεικνύει ότι η Επιτροπή εκουσίως παρέλειψε να της κοινοποιήσει την τελική απόφαση, δεδομένου ότι, στην πραγματικότητα, τίποτε δεν την εμπόδιζε και την είχε κοινοποιήσει στους λοιπούς μετέχοντες στη διαδικασία.

18 Η ενάγουσα παρατηρεί ότι η πταισματική αυτή συμπεριφορά της Επιτροπής την εμπόδισε να αμφισβητήσει το συντομότερο δυνατό το κύρος της εν λόγω απόφασης, διότι δεν γνώριζε την αιτιολογία της (απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Ιουλίου 1988, 236/86, Hüttenwerke κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 3761, σκέψη 14). Ήταν πράγματι απαραίτητο να διαθέτει προς τούτο το ίδιο το κείμενο της απόφασης της Επιτροπής και όχι μια απλή ανακοίνωση Τύπου περιέχουσα περίληψη της αποφάσεως. Η ενάγουσα παρατηρεί ότι για να διαπιστώσει αν η ανακοίνωση αυτή επαναλάμβανε το ουσιώδες μέρος της εν λόγω αποφάσεως, όπως παρατήρησε η Επιτροπή με το υπόμνημα αντικρούσεως, θα έπρεπε να διαθέτει το αντίστοιχο κείμενο το οποίο ακριβώς δεν διέθετε. Για να προσβάλει όμως την απόφαση έπρεπε να γνωρίζει την αιτιολογία της και ειδικότερα τον λόγο για τον οποίο η Επιτροπή έκρινε ότι η νέα συμφωνία μεταξύ των ισπανικών αρχών και της Ferries Golfo de Vizcaya δεν περιείχε κανένα στοιχείο κρατικής ενισχύσεως.

19 Συναφώς, η ενάγουσα υπογραμμίζει με το υπόμνημα απαντήσεως ότι η Επιτροπή δεν έχει ακόμα απαντήσει στην από 21 Δεκεμβρίου 1995 επιστολή, με την οποία της είχε ζητήσει να της διαβιβάσει το κείμενο της νέας συμφωνίας, θεωρώντας ότι η έννοια της αποφάσεως της Επιτροπής δεν μπορούσε να κατανοηθεί ούτε να εκτιμηθεί χωρίς το κείμενο της συμφωνίας αυτής.

20 Η ενάγουσα διευκρινίζει ότι η συμπεριφορά την οποία προσάπτει στην Επιτροπή της προξένησε βέβαιη και σοβαρή ζημία, που έγκειται στο γεγονός ότι η

νέα και μοναδική ανταγωνίστριά της, η εταιρία Ferries Golfo de Vizcaya, συνέχισε να λαμβάνει παρανόμως ενισχύσεις που της δίνουν τη δυνατότητα να σταθεροποιηθεί στην αγορά. Δεδομένου ότι μόνο τα τρία πρώτα έτη εκμεταλλεύσεως προβλέπονται ως ελλειμματικά, ακόμη δε και αν υποτεθεί ότι η Ferries Golfo de Vizcaya θα υποχρεωθεί κάποτε να επιστρέψει τις επιδοτήσεις που της χορηγήθηκαν παράνομα, η εν λόγω εταιρία επωφελήθηκε από τη διάρκεια της διαδικασίας για να εγκατασταθεί στην αγορά και να αποκτήσει σταθερή πελατεία. Η πολύμηνη καθυστέρηση με την οποία η Επιτροπή κοινοποίησε στην ενάγουσα την τελική απόφασή της καθυστέρησε αντίστοιχα τη δυνατότητα της ενάγουσας να επιδιώξει την παύση του εις βάρος της αθέμιτου ανταγωνισμού.

21 Όσον αφορά το υποστατό της προβαλλομένης ζημίας, η ενάγουσα θεωρεί αβάσιμο τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι οι εν λόγω δύο θαλάσσιες γραμμές δεν λειτουργούν υπό καθεστώς αμέσου ανταγωνισμού και επομένως η ενάγουσα δεν υπέστη ζημία. Εν πάση περιπτώσει, η ζημία για την οποία διαμαρτύρεται δεν είναι αυτή που προκαλείται από αθέμιτο ανταγωνισμό, αλλά η ζημία που οφείλεται στο πταίσμα της Επιτροπής. Παραλείποντας να της κοινοποιήσει αμέσως και αυτοβούλως το κείμενο της αποφάσεώς της, η Επιτροπή αντιμετώπισε την ενάγουσα κατ' άδικο τρόπο. Ακόμη και αν η βλάβη που προκλήθηκε είναι απλώς ηθική, δεν παύει να είναι βεβαία και να θεμελιώνει δικαίωμα προς αποζημίωση, σύμφωνα με τις κοινές στα δίκαια των κρατών μελών γενικές αρχές.

22 Η ενάγουσα υποστηρίζει επιπλέον ότι, αν δεν είχε μεσολαβήσει η συμφωνία με την οποία οι ισπανικές αρχές δεσμεύθηκαν να καλύψουν τις ζημίες της νέας θαλάσσιας γραμμής τουλάχιστον για διάστημα τριών ετών, η γραμμή αυτή δεν θα είχε δημιουργηθεί διότι δεν υπήρχε αρκετή ζήτηση. Καίτοι η απόφαση περί κινήσεως διαδικασίας εξετάσεως τερμάτισε θεωρητικά τη χορήγηση των ενισχύσεων, η ενάγουσα υπογραμμίζει ότι η ανταγωνίστριά της, όπως προκύπτει από την απόφαση της 7ης Ιουνίου 1995, περιορίστηκε να συστήσει προμήθεια ενόψει επιστροφής των αρχικών ενισχύσεων, που όμως δεν επέστρεψε. Δεδομένου ότι η νέα συμφωνία προβλέπει την πληρωμή χρηματικών ποσών στη Ferries Golfo de Vizcaya από το 1995, είναι σαφές ότι το σύστημα ενισχύσεων διακόπηκε μόνο από τον Σεπτέμβριο του 1993 μέχρι τον Δεκέμβριο του 1994, δηλαδή επί ένα έτος και τρεις μήνες.

23 Η προσφεύγουσα εκθέτει εξάλλου ότι η ζημία που υπέστη δεν μπορεί ακόμα να αποτιμηθεί χρηματικά με ακρίβεια. Στο υπόμνημα απαντήσεως υποστηρίζει ότι το ποσό αυτό εξαρτάται κατά μεγάλο μέρος από την έκβαση της προσφυγής ακυρώσεως που άσκησε κατά της αποφάσεως της Επιτροπής περί περατώσεως της διαδικασίας την οποία κίνησε κατόπιν της καταγγελίας της. Ωστόσο, δεδομένου ότι η ζημία είναι βεβαία, φρονεί ότι το Πρωτοδικείο είναι σε θέση να αποφανθεί (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 2ας Μαρτίου 1977, 44/76, Eier-Kontor κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1977, σ. 127, της 6ης Δεκεμβρίου 1984, 59/83, Biovilac κατά ΕΟΚ, Συλλογή 1984, σ. 4057, και της 14ης Ιανουαρίου 1987, 281/84, Zuckerfabrik Bedburg κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 49). Οι διάδικοι θα πρέπει είτε να γνωστοποιήσουν στο Πρωτοδικείο το ποσό της αποζημιώσεως στο οποίο θα συμφωνήσουν είτε να του υποβάλουν τα αιτήματά τους σχετικά με το ποσό αυτό εντός της προθεσμίας που θα ταχθεί (απόφαση του Δικαστηρίου της 27ης Μαρτίου 1990, C-308/87, Grifoni κατά ΕΚΑΕ, Συλλογή 1990, σ. I-1203).

24 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η ανακοίνωση Τύπου και το γαλλικό κείμενο της αποφάσεως της 7ης Ιουνίου 1995 διαβιβάστηκαν στην ενάγουσα χωρίς καθυστέρηση μόλις ήταν διαθέσιμα τα έγγραφα αυτά. Η Επιτροπή θεωρεί αβάσιμο τον ισχυρισμό της ενάγουσας περί παράνομης συμπεριφοράς της Επιτροπής απέναντί της, ικανής να επισύρει την ευθύνη της Κοινότητας.

25 Η Επιτροπή παρατηρεί επίσης ότι η ενάγουσα δεν προσκόμισε κανένα συγκεκριμένο στοιχείο ικανό να αποδείξει με επαρκή βεβαιότητα το υποστατό της προβαλλομένης ζημίας ή τον χαρακτήρα της ως επικείμενης και προβλεπτής. Η ενάγουσα επομένως δεν μπορεί να επικαλεσθεί την πάγια νομολογία που δέχεται ότι μπορεί να ασκηθεί ενώπιον του Δικαστηρίου προσφυγή περί αναγνωρίσεως της ευθύνης της Κοινότητας για ζημίες επικείμενες και προβλεπτές με επαρκή βεβαιότητα έστω και αν η ζημία δεν μπορεί ακόμη να υπολογισθεί αριθμητικώς με ακρίβεια (απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Ιουνίου 1976, 56/74, 57/74, 58/74, 59/74 και 60/74, Kampffmeyer κ.λπ. κατά Επιτροπής και Συμβουλίου, Συλλογή τόμος 1976, σ. 291, και απόφαση Grifoni κατά ΕΚΑΕ, όπ.π.).

26 Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι η ενάγουσα δεν προσδιόρισε με σαφήνεια και ακρίβεια αυτό τούτο το αντικείμενο της υλικής ζημίας της ούτε την ηθική βλάβη που προβάλλει επικουρικώς. Εν πάση περιπτώσει, αμφισβητεί ότι η ενάγουσα υπέστη οποιαδήποτε ζημία.

27 Η Επιτροπή προσθέτει ότι η ενάγουσα δεν απέδειξε ούτε ότι η προβαλλομένη ζημία προκλήθηκε από το προβαλλόμενο πταίσμα της Επιτροπής. Η διείσδυση της εταιρίας Ferries Golfo de Vizcaya στην αγορά μέσω παρανόμων ενισχύσεων δεν μπορεί να οφείλεται παρά μόνο στην απόφαση της 7ης Ιουνίου 1995, αν υποτεθεί ότι αυτή αποδεικνύεται ως παράνομη, και όχι στη φερομένη καθυστέρηση κοινοποιήσεώς της στην ενάγουσα. Πράγματι, η ενάγουσα, υποστηρίζοντας ότι η χρηματική αποτίμηση της προβαλλομένης ζημίας εξαρτάται από την ευδοκίμηση ή μη της προσφυγής ακυρώσεως, αποδεικνύει την έλλειψη αμέσου αιτιώδους συναφείας μεταξύ της καθυστερήσεως που προσάπτει στην Επιτροπή και της εν λόγω ζημίας, η φύση της οποίας συνδέεται αναγκαστικά με αυτό τούτο το περιεχόμενο της επίδικης απόφασης.

28 Η Επιτροπή φρονεί, τέλος, ότι οποιαδήποτε ενδεχόμενη αιτιώδης συνάφεια διακόπηκε από την ίδια τη συμπεριφορά της ενάγουσας, η οποία από τις 19 Ιουνίου 1995 γνώριζε ήδη επαρκώς την απόφαση ώστε να μπορεί να ασκήσει το δικαίωμα προσφυγής.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

29 Η στοιχειοθέτηση ευθύνης της Κοινότητας, βάσει του άρθρου 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης και των γενικών αρχών στις οποίες η διάταξη αυτή παραπέμπει, προϋποθέτει την πλήρωση ενός συνόλου προϋποθέσεων όσον αφορά τον παράνομο χαρακτήρα της προσαπτομένης στο κοινοτικό όργανο ενέργειας, το υποστατό της ζημίας και την ύπαρξη αιτιώδους συναφείας μεταξύ ενέργειας και προβαλλομένης ζημίας (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 17ης Δεκεμβρίου 1981, 197/80, 198/80, 199/80, 200/80, 243/80, 245/80 και 247/80, Ludwigshafener Walzmühle κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1981, σ. 3211, σκέψη 18, και του Πρωτοδικείου της 16ης Ιουλίου 1998, Τ-199/96, Bergaderm και Goupil κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-2805, σκέψη 48).

30 Η υπό κρίση αγωγή διώκει την αποκατάσταση ζημίας που υπέστη η ενάγουσα λόγω του ότι καθυστέρησε να της κοινοποιηθεί η απόφαση που έλαβε η Επιτροπή στις 7 Ιουνίου 1995. Επομένως, στην ενάγουσα εναπόκειται να αποδείξει την αιτιώδη συνάφεια μεταξύ του φερομένου πταίσματος του οργάνου και της προβαλλομένης ζημίας (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 30ής Ιανουαρίου 1992,

C-363/88 και C-364/88, Finsider κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. I-359, σκέψη 25, και της 16ης Σεπτεμβρίου 1997, C-362/95 P, Blackspur DIY κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. I-4775, σκέψη 31, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 22ας Οκτωβρίου 1997, T-213/95 και T-18/96, SCK και FNK κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-1739, σκέψη 98).

31 Η ενάγκουσα επικαλείται κυρίως υλική ζημία την οποία θεωρεί βεβαία και σοβαρή, καίτοι δεν μπορεί ακόμη να την προσδιορίσει αριθμητικώς με ακρίβεια. Επικουρικώς επικαλείται ηθική βλάβη.

32 Η ενάγουσα διευκρινίζει ότι η υλική ζημία που υπέστη συνίσταται στο ότι εμποδίστηκε να προσβάλει χωρίς καθυστέρηση την απόφαση που έλαβε η Επιτροπή σχετικά με τις χορηγούμενες στη Ferries Golfo de Vizcaya ενισχύσεις, πράγμα που έδωσε τη δυνατότητα στην ανταγωνίστριά της να επιτύχει να διεισδύσει την αγορά χάρη σε παράνομες ενισχύσεις. Η καθυστέρηση με την οποία της διαβιβάστηκε η απόφαση αυτή είχε ως συνέπεια ότι η ενάγουσα δεν είχε τη δυνατότητα να ασκήσει ενωρίτερα προσφυγή ακυρώσεως και να επιτύχει την παύση του εις βάρος της αθέμιτου ανταγωνισμού.

33 Κατά την ενάγουσα, η χρηματική αποτίμηση της ζημίας της εξαρτάται από την έκβαση της προσφυγής που άσκησε την 1η Φεβρουαρίου 1996 κατά της αποφάσεως της 7ης Ιουνίου 1995, υπό την έννοια ότι η ακύρωση της αποφάσεως αυτής από το Πρωτοδικείο θα επιβεβαίωνε την ύπαρξη υλικής ζημίας. Λόγω του ότι η προσφυγή στον κοινοτικό δικαστή ασκήθηκε με καθυστέρηση εξαιτίας της συμπεριφοράς της Επιτροπής, η εταιρία Ferries Golfo de Vizcaya επωφελήθηκε ενός παρανόμου συστήματος ενισχύσεων για έξι επιπλέον μήνες πέραν του ορίου. Αν το Πρωτοδικείο απορρίψει την προσφυγή ακυρώσεως, η ενάγουσα θα πρέπει να περιορισθεί στο αίτημα της ικανοποιήσεως της ηθικής βλάβης.

34 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η ενάγουσα δεν αποδεικνύει την ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της συμπεριφοράς που προσάπτει στην Επιτροπή και της υλικής ζημίας που υποστηρίζει ότι υπέστη. Συγκεκριμένα, από το σύνολο των επιχειρημάτων που ανέπτυξε η ενάγουσα προκύπτει ότι ο γενεσιουργός λόγος της υλικής ζημίας για την οποία διαμαρτύρεται είναι η απόφαση που

έλαβε η Επιτροπή στις 7 Ιουνίου 1995, η οποία επιτρέπει στις ισπανικές αρχές να χορηγήσουν ορισμένα ποσά στη Ferries Golfo de Vizcaya και όχι το γεγονός ότι η απόφαση αυτή της κοινοποιήθηκε έξι μήνες αργότερα. Η καθυστέρηση στην άσκηση της προσφυγής ακυρώσεως από την ενάγουσα που οφείλεται στη συμπεριφορά της Επιτροπής, αν υποτεθεί ότι αυτή μπορεί να χαρακτηρισθεί ως υπαίτια, δεν μπορεί να της προξένησε αυτοτελή υλική ζημία, διακρινόμενη από αυτήν που προκάλεσε ενδεχομένως η προσβαλλομένη στην υπόθεση Τ-14/96 απόφαση. Η απόφαση αυτή που παράγει τα αποτελέσματά της αδιαλείπτως από την ημερομηνία εκδόσεώς της είναι η αναγκαία αιτία κάθε υλικής ζημίας που υπέστη ενδεχομένως η ενάγουσα. Πράγματι, αν δεν είχε ληφθεί ούτε εκτελεστεί η απόφαση αυτή, η ενδεχόμενη καθυστέρηση στην κοινοποίηση της θέσεως που πήρε η Επιτροπή σχετικά με τις επίδικες ενισχύσεις δεν θα είχε βλάψει, όπως ισχυρίζεται η ενάγουσα, τα οικονομικά της συμφέροντα.

35 Οι προεκτεθείσες διαπιστώσεις δεν αναιρούνται από το επιχείρημα της ενάγουσας ότι, αν η απόφαση της είχε διαβιβασθεί αμέσως, θα είχε τη δυνατότητα να ασκήσει την προσφυγή ακυρώσεως έξι μήνες νωρίτερα και να προσπαθήσει έτσι να περιορίσει το μέγεθος της ζημίας που φρονεί ότι υπέστη. Πρέπει να σημειωθεί ότι η συλλογιστική της ενάγουσας προϋποθέτει ότι η ακύρωση της αποφάσεως αυτής και η ενδεχομένη επιστροφή των ενισχύσεων με τις διαδικασίες που προβλέπει το κοινοτικό και το εθνικό δίκαιο δεν μπορούν να αποκαταστήσουν πλήρως τη ζημία που υποστηρίζει ότι υπέστη. Εν πάση περιπτώσει, δεδομένου ότι η προβαλλομένη ζημία είναι συνεχής, η εναγομένη δεν μπορεί να αποδείξει την ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της καθυστερήσεως που προσάπτει στην Επιτροπή και του μέρους αυτής της ζημίας που θεωρείται ότι δεν επιδέχεται αποκατάσταση. Αρκεί να σημειωθεί ότι το σύνολο των συνεπειών που παράγει διαχρονικά η απόφαση της 7ης Ιουνίου 1995 οφείλονται στην εκτέλεσή της και όχι σε τυχόν καθυστερημένη κοινοποίησή της στην ενάγουσα.

36 Εξάλλου, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η ενάγουσα δεν υπέβαλε αίτηση αναστολής εκτελέσεως της αποφάσεως που προσβάλλει στην υπόθεση Τ-14/96. Ζητώντας την αναστολή εκτελέσεως της αποφάσεως της 7ης Ιουνίου 1995, θα μπορούσε να επιτύχει μείωση της προβαλλομένης υλικής ζημίας, αν βεβαίως αποδείκνυε ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις από τις οποίες εξαρτάται η χορήγηση προσωρινών μέτρων εκ μέρους του κοινοτικού δικαστή.

37 Αφού το Πρωτοδικείο κατέληξε ότι η προσαπτομένη στην Επιτροπή συμπεριφορά δεν αποτέλεσε την αιτία της υλικής ζημίας για την οποία διαμαρτύρεται η ενάγουσα, πρέπει να εξετάσει επίσης αν η συμπεριφορά αυτή της προξένησε ηθική βλάβη.

38 Πρέπει να σημειωθεί ότι για να επιτύχει η ενάγουσα την ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που επικαλείται οφείλει να αποδείξει ότι υπέστη πραγματική και βεβαία βλάβη. Επομένως, δεν μπορεί κατ' αρχήν να περιορισθεί στον ισχυρισμό της πταισματικής συμπεριφοράς της Επιτροπής απέναντί της (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 21ης Μαρτίου 1996, Τ-230/94, Farrugia κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-195, σκέψη 46).

39 Εφόσον η ενάγουσα δεν προβάλλει κανένα στοιχείο ικανό να αποδείξει την ύπαρξη και να προσδιορίσει την έκταση της ηθικής βλάβης που υπέστη, οφείλει τουλάχιστον να αποδείξει ότι η συμπεριφορά που προσάπτει στην Επιτροπή ήταν, ως εκ της σοβαρότητάς της, ικανή να της προξενήσει τέτοια βλάβη. Αν όμως η ενάγουσα θεωρεί ότι η Επιτροπή της συμπεριφέρθηκε κατά τρόπο άδικο, στηρίζεται αποκλειστικά στη δική της αντίληψη σχετικά με τη μεταχείριση που η Επιτροπή επιφυλάσσει ή θα έπρεπε να επιφυλάσσει στα πρόσωπα που υποβάλλουν καταγγελία στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων. Δεδομένου ότι δεν προσδιορίζονται οι αντικειμενικές περιστάσεις που θα μπορούσαν να στηρίξουν τον ισχυρισμό της περί άδικης μεταχείρισης, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως αποδειχθείσα η ύπαρξη της ηθικής βλάβης που επικαλείται η ενάγουσα.

40 Συνεπώς, δεν πληρούται εν προκειμένω το σύνολο των προϋποθέσεων από τις οποίες εξαρτάται η στοιχειοθέτηση ευθύνης της Κοινότητας έναντι της ενάγουσας. Κατά συνέπεια, και χωρίς να απαιτείται να αποφανθεί το Πρωτοδικείο ως προς τη νομιμότητα της προσαπτομένης στην Επιτροπή συμπεριφοράς, η αγωγή αποζημιώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη.

Επί των δικαστικών εξόδων

41 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον έχει διατυπώσει σχετικό αίτημα ο νικήσας διάδικος. Δεδομένου ότι η ενάγουσα ηττήθηκε πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της Επιτροπής.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πρώτο πενταμελές τμήμα)

αποφασίζει:

1) **Απορρίπτει την αγωγή.**

2) **Καταδικάζει την ενάγουσα στα δικαστικά έξοδα.**

Vesterdorf Bellamy Moura Ramos

Pirrung Mengozzi

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 28 Ιανουαρίου 1999.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Ο Πρόεδρος

B. Vesterdorf